

Sygn. akt VII U 1237/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

sędzia : SSR del. Mariusz Sorysz

protokolant :

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2021 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy S. G.

przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury i renty funkcjonariuszy Policji

na skutek odwołania S. G.

od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 26 czerwca 2017 r. (...)

1. oddała odwołanie;
2. odstępuje od obciążania odwołującego się kosztami postępowania.

Sygn. akt VII U 1237/19

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.06. 2017 r. ((...)) organ rentowy – Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Służby Więziennej w W., powołując się na art. 15 c w zw. z art. 32ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016 poz. 708 - zwana dalej „policyjną ustawą emerytalną”), ponownie ustalił wysokość emerytury odwołującego się od dnia 1 października 2017 r. na kwotę 1000 zł.

W odwołaniu S. G. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie świadczenia w dotychczasowej wysokości tj. w kwocie 4796,12 zł brutto.

Odwołujący podniósł, że zaskarżona decyzja została wydana przy braku pełnej analizy dotyczącej jego służby a przy jej wydaniu doszło do naruszenia przepisów art. 2, 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, naruszenie art. 30 oraz 47, art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust 1i 2 oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6, 8 i 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Odwołujący podniósł, że obniżenie mu świadczenia emerytalnego po 27 latach od czasu zmiany ustroju i tylko w oparciu o fakt służby w określonej formacji bądź instytucji w określonym czasie przesądza o winie takiej osoby narusza prawa człowieka.

Odwołujący się podniósł, że nie powinno się stosować odpowiedzialności zbiorowej.

W odpowiedziach na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu nie negował faktów przytoczonych w odwołaniu, jednak podnosił, że był związany zarówno przepisami zastosowanej ustawy, jak też informacją z Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby odwołującego się na rzecz totalitarnego państwa, wobec czego brak jest podstaw do uwzględnienia odwołania.

Bezsporne w sprawie było to, że odwołujący się pobierał rentę inwalidzką. Po ostatniej waloryzacji jego świadczenie rentowe zostało obniżone do kwoty 1000 zł. Zaskarżoną decyzją z 27.06. 2017 r. w miejsce dotychczasowego świadczenia w wysokości 4796,12 zł.

Sąd ustalił następujące fakty:

Odwołujący się w dniu 15.05. 1945 r złożył podanie do Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego o przyjęcie go do pracy z uzasadnieniem , że chce pracować w nowo oswoobodzonej Demokratycznej Polsce, w dołączonym do podania życiorysie odwołujący wskazał, że w 1944 r zapisał się do Partii (...) w K.. Odwołujący się w dniu 15.05. 1945 r podpisał zobowiązanie wobec Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa publicznego w O., w którym zobowiązał się służyć Polsce oraz ślubowanie w dniu 11.05. 1946 r. W dniu 18.07. 1966 r złożył raport, w którym wskazał, że siostra jego żony ma zamiar wyjechać do (...) na pobyt czasowy k 55 akt (scan – płyta k 48 verte). W dniu 31.08. 1953 r odwołujący został przeniesiony do dyspozycji Szefa WUSW K. i od 1.09. 1953 r został mianowany na stanowisko starszego referenta Wydziału V-ego WUSW K. (karta 60 akt IPN scan), w dniu 1.07. 1973 r został przeniesiony do dyspozycji 1- ego Zastępcy Komendanta ds. SB KWMO K. i 15.08. 1973 r. mianowany na stanowisko Kierownika jednocześnie Zastępcy Naczelnika Sekcji I-iej Wydziału „C” KWMO K. (karta 66 scan akt IPN).

Odwołujący w dniu 9.03.1977 r złożył raport w związku z chęcią przejścia na emeryturę, w którym przyznał, że brał bezpośredni udział w walkach zbrojnych z reaktywnym podziemiem (karta 74 scan akt IPN).

Dowód scan dokumentów płyta CD k 48 verte

Okres w.w służby został uznany przez Instytut Pamięci Narodowej za służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszu Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Dowód: pismo IPN k 47 oraz płyta CD k 48 verte , informacja o przebiegu służby wystawiona przez IPN – k. 50- 59 akt.

Powyższe fakty Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach osobowych odwołującego się oraz aktach emerytalno-rentowych. Prawdziwość tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony postępowania i nie budziła wątpliwości Sądu co do ich treści i wiarygodności.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Kluczowym w niniejszej sprawie jest zagadnienie zachowania przez przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego,

Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tzw. druga ustawa dezubekizacyjna) standardów zgodności z Konstytucją RP, Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Kartą Praw Podstawowych.

Ustawą z 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, z dniem 1 stycznia 2010 r. obniżono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31 lipca 1990 r. z 2,6% do 0,7%, przyjmując, że prawa te zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji, wobec czego jako dopuszczalną uznano likwidację tzw. przywilejów emerytalno-rentowych byłych funkcjonariuszy, nadanych im przez władze w czasach poprzedniego ustroju. Przepisy tej ustawy zostały uznane za zgodne z Konstytucją RP (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2010 r., K 6/09).

1 stycznia 2017 r. weszła w życie tzw. druga ustawa dezubekizacyjna (ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016 poz. 2270), która wprowadziła nie tylko obniżenie emerytur byłych funkcjonariuszy, ale też rent inwalidzkich czy rent rodzinnych po osobach, które „pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa”. Przepisy tej właśnie ustawy stały się podstawą wydania zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 13b ustawy emerytalnej funkcjonariuszy, za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych w tym przepisie instytucjach i formacjach. W ramach nowelizacji wprowadzono także nowe zasady obliczania wysokości przysługujących świadczeń.

Zgodnie z art. 15c ust. 1 omawianej ustawy, w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:

- 1) 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

Na podstawie art. 15c ust. 3 wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w 2017 r. kwota ta wynosiła 2 069,02 zł brutto. Efektem powyższego była niemożność uwzględnienia ponad wyznaczony limit przy obliczaniu emerytury okresów zatrudnienia także poza służbą mundurową i innych, o których mowa w art. 14 policyjnej ustawy emerytalnej, które dotychczas doliczało się do wysługi emerytalnej i podwyższały one emeryturę o 1,3 % podstawy jej wymiaru. Uchylony został także art. 15b, który umożliwiał odpowiednie stosowanie do osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa i pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., m.in. art. 15 ust. 4, który stanowi, że emeryturę podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Obecnie natomiast nowy przepis art. 15c ust. 2 stanowi co prawda, że przepisy art. 14 i art. 15 ust. 1-3a, 5 i 6 stosuje się odpowiednio, niemniej jednak emerytury nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b.

Zgodnie z art. **22a**. 1. W przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką ustaloną zgodnie z art. 22 zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz

totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

2. W przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i została zwolniona ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 r. rentę inwalidzką wypłaca się w kwocie minimalnej według orzeczonej grupy inwalidzkiej.

3. Wysokość renty inwalidzkiej, ustalonej zgodnie z ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

4. W celu ustalenia wysokości renty inwalidzkiej, zgodnie z ust. 1 i 3, organ emerytalny występuje do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o sporządzenie informacji, o której mowa w art. 13a ust. 1. Przepisy art. 13a stosuje się odpowiednio.

5. Przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się, jeżeli osoba, o której mowa w tych przepisach, udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, przepis art. 15c ust. 6 stosuje się odpowiednio.

7. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłosi, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", obowiązującą od dnia ogłoszenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin miesięczną kwotę przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczoną za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego datę ogłoszenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Przepis art. 15c ust. 8 stosuje się odpowiednio.

8. Miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszona przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z ust. 7, podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

9. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji obowiązującą od tego terminu kwotę, o której mowa w ust. 8.

Służba odwołującego się w okresie od 1945 r do 1977 r . była służbą w jednostce organizacyjnej określonej w art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej, w konsekwencji czego odwołujący się został uznany przez organ rentowy za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa, co skutkowało obniżeniem należnej mu renty inwalidzkiej.

W doktrynie i w orzecznictwie domniemanie konstytucyjności tworzonego prawa bezsprzecznie traktowane jest jako zasada prawna. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem TK, ustawa cieszy się domniemaniem konstytucyjności od momentu jej uchwalenia przez parlament, a zatem przed jej podpisaniem przez Prezydenta i ogłoszeniem w Dzienniku Ustaw. Zgodnie z art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego.

Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. Powyższe oznacza, że domniemanie zgodności z konstytucją danego przepisu obowiązuje do momentu, gdy Trybunał Konstytucyjny orzeknie o utracie mocy obowiązującej danej normy prawnej.

Opierając się na opisanym powyżej domniemaniu zgodności ustaw z Konstytucją, co dotyczy również ustawy będącej podstawą wydania zaskarżonej decyzji, nie można przyjąć, iż cytowane przepisy naruszają prawa odwołującej się.

Należy również spojrzeć na sprawę mając na względzie kontekst historyczny i społeczny. Po II wojnie światowej państwo polskie zostało pozbawione swojej podmiotowości jako wolne i niezależne państwo, jako że pozostawało pod silnymi wpływami sowieckimi. Władze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej nie reprezentowały interesów państwa polskiego i jego obywateli, lecz interesy obcego państwa, czego efektem było m.in. represjonowanie ludności. Zdaniem Sądu odwołujący się wstępując do Urzędu bezpieczeństwa Publicznego, przyczynił się do utrwalania nielegalnej władzy, podobnie jak inne jednostki podejmujące pracę w organach władzy i innych jednostkach organizacyjnych, takich jak Służba Więzienna, Milicja Obywatelska.

Na marginesie należy podkreślić, że sam odwołujący się w raporcie z 9.03.1977 r. przyznał, że brał bezpośredni udział w walkach zbrojnych z reaktywnym podziemiem (karta 74 scan akt IPN), a zatem brał czynny udział w represjonowaniu ludzi dążących do odzyskania rzeczywistej wolności.

Wątpliwa jest też postawa odwołującego się wynikająca z raportu z dnia 18.07. 1966 r, w którym wskazał, że siostra jego żony ma zamiar wyjechać do (...) na pobyt czasowy k 55 akt (scan – płyta k 48 verte).

Zdaniem sądu fakt, iż zmiana świadczenia po 27 latach od zmiany ustrojowej nie może być uznana, za działanie naruszające prawa człowieka. Zdaniem sądu można stwierdzić, że przez te 27 lat odwołujący się nadal korzystał z dobrodziejstw poprzedniego ustroju.

Wskazać wypada, że nie całe społeczeństwo w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej współpracowało z organami państwa totalitarnego – część ludzi takiej współpracy nie podjęła i mniej lub bardziej aktywnie przeciwstawiała się władzy. Gdyby odwołujący się oraz inne osoby nie zdecydowałyby się na pełnienie służby w podległych władzy jednostkach, to ta władza, funkcjonująca w sposób nielegalny, nie byłaby w stanie działać.

Zdaniem Sądu – na co również należy zwrócić uwagę – funkcjonariusze SB oraz Milicji Obywatelskiej z racji wykonywanej pracy korzystali z większej liczby przywilejów w porównaniu do pozostałych obywateli, którzy nie współpracowali z państwem totalitarnym. Odwołujący się odniósł korzyść z pełnienia przez niego służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie służby i do czasu obniżenia świadczenia zaskarżoną decyzją i w związku z tym zasadne jest w ocenie Sądu przyjęcie takiego rozwiązania, jakie wynika z zaskarżonej decyzji, czyli obniżenie świadczenia. Przemawiają za tym względy sprawiedliwości społecznej. Nie można bowiem korzystać z dobrodziejstw państwa prawa tylko dlatego, że aktualnie taki system w Polsce obowiązuje, jeśli korzystało się z wszelkich przywilejów totalitarnego państwa, jednocześnie przyczyniając się do dalszego trwania tego państwa i uniemożliwiając realizację zasad państwa prawa.

Mając to na uwadze, Sąd oddalił odwołanie na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach sąd orzekł na zasadzie art. 102 kpc.